

Başarı Ölçütleri ve Risk Yönetimi

Prof. Dr. Sedef CANBAZOĞLU BİLİCİ

ARAŞTIRMA GELİŞTİRME KURUM KOORDİNATÖRLÜĞÜ

arge@gazi.edu.tr

0 (312) 202 26 80

Nelerden Bahsedeceğiz?

- Başarı ölçütü nedir?
- Başarı ölçütü nasıl yazılır?
- Risk yönetimi nedir?
- Olası risk kaynakları neler olabilir?
- B planı nedir? Neden önemlidir?

Başarı Ölçütü Nedir?

3. PROJE YÖNETİMİ

3.1 Çalışma Takvimi

Araştırmada yer alacak başlıca faaliyetler, her bir faaliyetin hangi sürede gerçekleştirileceği, başarı ölçütü ve araştırmamanın başarısına katkısı “Çalışma Takvimi” doldurularak sunulur.

ÇALIŞMA TAKVİMİ (*)

Tarih Aralığı	Faaliyetler**	Kim(ler) Tarafından Gerçekleştirileceği	Başarı Ölçütü ve Araştırmamanın Başarısına Katkısı***
.. /.. /20..-.. /.. /20..			

(*) Çizelgedeki satırlar ve sütunlar gerektiği kadar genişletilebilir ve çoğaltılabilir.

(**) Literatür taraması, sonuç raporu hazırlama aşamaları, araştırma sonuçlarının paylaşımı ve malzeme alımı ayrı birer iş adımı olarak gösterilmemelidir.

(***) Başarı ölçütü, ölçülebilir ve izlenebilir nitelikte olacak şekilde nicel veya nitel ölçütlerle (ifade, sayı, yüzde, vb.) belirtilir. Bu sütundaki değerlerin toplamı 100 olmalıdır.

Başarı Ölçütü Nedir?

- **Başarı ölçütü;** bir projede iş paketi veya faaliyetin ne ölçüde gerçekleştirilmesi durumunda tam anlamıyla başarıya ulaşılmış sayılabileceğinin nesnel, ölçülebilir ve izlenebilir; nitel ya da nicel ölçütlerle belirtilmesidir

Başarı Ölçütü Nasıl Yazılır?

- Genel ve faaliyetin tekrarı şeklinde yazılmamalıdır.

- **Faaliyet:** Çalışma yapraklarına yönelik uzman görüşlerinin alınması

- **Başarı ölçütü:** ~~Çalışma yapraklarına yönelik uzman görüşlerinin alınması~~

Başarı Ölçütü Nasıl Yazılır?

Faaliyetler	Başarı Ölçütü ve Araştırmanın Başarısına Katkısı
Çalışma yapraklarına yönelik uzman görüşlerinin alınması	 alanlarından üç uzmanın çalışma yapraklarına yönelik hazırlanan uzman görüşü formlarında yer alan tüm soruları cevaplandırması ve formlarının uygulanabilirliğine ilişkin uzmanlar arası görüş birliğinin en az %80 olması (Nicel ölçüt) Görüşü alınan tüm uzmanların çalışma yapraklarını uygulanabilir olduğuna yönelik görüş belirtmesi (Nitel ölçüt) Araştırmanın başarısına katkısı: %10
Veri toplama aracının uygulanması	Formu eksiksiz dolduran en az 150 öğrenciden veri elde edilmesi Araştırmanın başarısına katkısı: %10

TOPLAM

olmalı

3.2 Risk Yönetimi

Araştırmanın başarısını olumsuz yönde etkileyebilecek riskler ve bu risklerle karşılaşıldığında araştırmanın başarıyla yürütülmesini sağlamak için alınacak tedbirler (B Planı) aşağıdaki Risk Yönetimi Tablosunda ifade edilir. B Plan(lar)ının uygulanması araştırmanın temel hedeflerinden sapmaya yol açmamalıdır. B Plan (lar)ına geçilmesi durumunda yöntem değişikliğine gidiliyor ise bu durum detaylandırılmalıdır.

RİSK YÖNETİMİ TABLOSU*

En Önemli Riskler	Alınacak Tedbirler (B Planı)

(*) Tablodaki satırlar gerektiği kadar genişletilebilir ve çoğaltılabilir.

- Proje riski, proje hedeflerini ve kalitesini olumsuz etkileme potansiyeli taşıyan, öngörülmesi zor durum veya olaylardır.
- Her iş paketi / faaliyet risk taşıma potansiyeline sahiptir.
- Olası riskler öngörülerek açık bir şekilde yazılmalıdır

Olası Risk Kaynakları

1. Çalışma grubu, örneklem ve veri toplama süreci ile ilgili riskler

- Hedeflenen katılımcı sayısına (örn. 150 öğrenci) ulaşamaması, örneklem başarı ölçütünde belirtilen sayının altında kalması
- Katılımcıların (öğretmen/öğrenci) gönüllü katılım göstermeme eğiliminde olması
- Uygulama gününde devamsızlık nedeniyle veri kaybı yaşanması
- Katılımcıların bazı maddeleri boş bırakması nedeniyle eksik veri oluşması

2. Operasyonel riskler

- Kullanılan teknolojik ekipmanın (bilgisayar, tablet, VR gözlüğü vb.) arızalanması
- Çevrim içi uygulama sırasında internet bağlantısında kesinti yaşanması

3. Etik ve yasal riskler

- Etik kurul onay sürecinin öngörülenden uzun sürmesi
- Katılımcılardan (veli izinleri dâhil) aydınlatılmış onam formlarının eksik toplanması

4. Zaman riski

- Uygulama takviminin okulların ortak sınav (yazılı) haftasıyla çakışması

- Bir iş paketinin başarı ölçütünün gerçekleşememe olasılığı varsa, bu durum riskler bölümünde raporlanmak üzere not edilmelidir.
 - Örneğin; **Ön test uygulamasına, sınıftaki öğrencilerin en az %80'inin katılması** başarı ölçütü, eğer bu orana ulaşamama olasılığı varsa, bir **RİSKTİR**.

B Planı: Katılım oranı %80'in altında kalırsa, araştırmamanın etkinliklerine geçilmeden önce ön test uygulamasına katılamayan öğrenciler için ek bir telafi oturumu düzenlenerek %100 hedef oranına ulaşılması sağlanacaktır.

B planı

- Projenin öngörüldüğü şekilde yürütülmesini önemli ölçüde aksatan ön görülmemiş gelişmelerle karşılaşılması durumunda takip edilecek plandır.

3.2 Risk Yönetimi

Araştırmanın başarısını olumsuz yönde etkileyebilecek riskler ve bu risklerle karşılaşıldığında araştırmanın başarıyla yürütülmesini sağlamak için alınacak tedbirler (B Planı) aşağıdaki Risk Yönetimi Tablosu'nda ifade edilir. B Plan(lar)ının uygulanması araştırmanın temel hedeflerinden sapmaya yol açmamalıdır. B Plan(lar)ına geçilmesi durumunda yöntem değişikliğine gidiliyor ise bu durum detaylandırılmalıdır.

RİSK YÖNETİMİ TABLOSU*

En Önemli Riskler	Alınacak Tedbirler (B Planı)
Hedeflenen katılımcı sayısına (150 öğrenci) ulaşamaması, örneklemin öngörülenin altında kalması	Katılımcı sayısı belirlenirken kullanılan örnekleme seçim yöntemi esas alınarak, hedeflenen sayıya ulaşamaması durumunda uygulamaya dâhil edilmek üzere yedek bir okul/sınıfın önceden belirlenmesi
Herhangi bir doğal afet, salgın, hastalık vb. gibi mücbir sebepler ve olumsuz durumlar nedeniyle yüz yüze uygulama yapılamaması	Gazi Üniversitesinin sağladığı uzaktan eğitim ortamlarında (https://lms.gazi.edu.tr) uygulamaların çevrim içi gerçekleştirilmesi
Kullanılacak teknolojik ekipmanın (bilgisayar, tablet, VR gözlüğü vb.) arızalanması	Pilot uygulama ile olası teknik sorunların önceden tespit edilmesi, teknolojik ekipmanların yedeklerinin hazırlanması
Çevrim içi uygulama sırasında internet bağlantısında kesinti yaşanması	Uygulamanın çevrimdışı da tamamlanabilecek alternatif bir formatının hazırlanması
Katılımcılardan (veli izinleri dâhil) aydınlatılmış onam formlarında eksiklerin olması	Verilerin anonimleştirilerek toplanacağına ilişkin bilgilendirmelerin tekrar yapılması
Uygulama takviminin okulların ortak sınav (yazılı) haftasıyla çakışması	Uygulama tarihlerinin okul idaresiyle önceden netleştirilmesi ve akademik takvime göre esnek bir uygulama aralığının planlanarak, okul yönetimine bilgi verilmesi

(*) Tablodaki satırlar gerektiği kadar genişletilebilir ve çoğaltılabilir.

B Planı Neden Önemlidir?

- Proje yönetim sürecine katkı sağlar.
 - Önlem almamızı sağlar.
 - Projeyi risklerden korur.
 - Projenin hedeflerine ulaşması için katkı sağlar.
- Projenizi değerlendirecek panelistlere, projeniz ile ilgili öngörülü/hazır olduğunuzun, projeye hakim olduğunuzun, olası sorunları çözebileceğinizin göstergesidir.

Risk Yönetimi ve B Planı

Son Söz

*Proje yönetiminde başarılı bir son, detayları düşünülmüş bir sürecin;
kötü bir son ise çoğu zaman plansız bir başlangıcın sonucudur.*

Başlıca Kaynaklar

Er Nas, S. ve Yaman, H. (2021). TÜBİTAK 2209-A Üniversite öğrencileri araştırma projeleri destekleme programı. Z. Tatlı (Ed.), *Proje geliştirme ve yönetimi* içinde (s. 119-138). Pegem Akademi.

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu [TÜBİTAK]. (t.y.). 2209-A - Üniversite öğrencileri araştırma projeleri destekleme programı. 8 Temmuz 2026 tarihinde <https://tubitak.gov.tr/tr/burslar/lisans-onlisans/destek-programlari/2209-universite-ogrencileri-arastirma-projeleri-destekleme-programi> adresinden erişilmiştir.

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu [TÜBİTAK]. (t.y.). 2209-B - Üniversite öğrencileri sanayiye yönelik araştırma projeleri desteği programı. 8 Temmuz 2026 tarihinde <https://tubitak.gov.tr/tr/burslar/lisans-onlisans/destek-programlari/2209-b-universite-ogrencileri-sanayiye-yonelik-arastirma-projeleri-destegi-programi> adresinden erişilmiştir.

Görseller

- Google Gemini. (2026). *Risk kaynakları* [İnfografik]. Yapay zekâ tarafından üretilen görsel.
- OpenAI. ChatGPT (GPT-5.5) (2026). *Risk + B Planı = Başarı*. Yapay zekâ tarafından oluşturulan görsel .

Teşekkür Ederim.

**Fikrinizin projeye dönüşme yolculuğunda
başarılar...**

sedefcanbazoglu@gazi.edu.tr
sedefcanbazoglu@gmail.com

